

ANTIČKA BAŠTINA U MUZEJSKOM PROSTORU NA JEZUITSKOM TRGU

Mladi kolektiv Muzejskog prostora od otvorenja neprekidno uspijeva privlačiti pažnju javnosti velikim i reprezentativnim izložbama. No usporedo s njima dio prostora uvijek je rezerviran za izložbe manjeg opsega i kraćeg trajanja, izložbe koje nipošto nisu manje reprezentativne, a uz to su dragocjen doprinos poznavanju naše spomeničke baštine. Radi se naime o izložbama koje nastaju suradnjom s područnim muzejskim ustanovama i prezentiraju posjetiocima zagrebačkog Muzejskog prostora spomenike s njihova terena.

Iz aspekta antičkog razdoblja, u protekloj sezoni valja istaknuti dvije takve izložbe: „Arheološka baština Istre“, u suradnji s Arheološkim muzejem Istre u Puli, i „Otok Vis u helenističko doba“, u suradnji s Arheološkim muzejem u Splitu.

Prva je organizirana u okviru proslave četrdesete godišnjice pripojenja Istre, a trajala je od 10–31. listopada 1983.

Izloženi materijal pružao je uvid u prošlost Istre od prapovijesti do razvijenog srednjeg vijeka. Za ljubitelja antike tu je bilo upečatljivih svjedočanstava o ranim kontaktima između Istre i uži područja velikih klasičnih civilizacija, a osobito o životu u gradovima i vilama Istre pod rimskom vlašću. Činjenica da je to bila gospodarski snažna pokrajina u kojoj je imućni sloj znao uživati u svim raskošima rimske civilizacije jasno je proizlazila iz prikazanih arhitektonskih objekata (*villae rusticae* s gospodarskim i rezidencijalnim dijelovima, objekti u naseljima) i iz sitnog materijala (prilozi u nekropolama). Povijesni procesi koji su zahvaćali Rimsko Carstvo sve do kasne antike lijepo se odražavaju i na istarskoj građi. Stručnjaci iz pulskog Muzeja na to su znalački ukazali. Rezultat je to da u svijesti posjetioca ostaje valjana predodžba o bogatom životu ove naše pokrajine u drevnim stoljećima, dakako ne samo u antičkima koja mi ovdje ističemo.

Druga se izložba mogla razgledati od 21. svibnja do 30. lipnja 1984. Predočila je materijal s daleko manjeg prostora negoli prva, uglavnom sa samoga Visa. No zbog toga nije manje bogata. Izložila je raznorodni materijal: uvezeno i na otoku proizvedeno keramičko suđe, kamenu, metalnu i terakotnu skulpturu, metalne predmete, nakit i novac. Pružila je uvid u grobnu arhitekturu i dopunila sve to natpisnim spomenicima, te je u punom svjetlu prikazala grčki grad-državu na otoku Visu, i u njegovu unutrašnjem životu, i u odnosu prema ostalom grčkom i prema istočnojadranskom ilirskom svijetu.

Pridodajući tome i povijesni prikaz i podatke o historijatu istraživanja, priređivači su posjetioca istodobno suočili i sa sudbinom isejske grčke naseobine za njena postojanja i sa sudbinom njene ostavštine u najnovije doba.

Prvo stvara prijatnu svijest da smo posjednici vlastite grčke baštine. Izložba pripremljena od dosad otkrivenog materijala impresivna je, a tek je nagovještaj svega što bi se moglo očekivati s Visa.

Drugo upozovara na to da je vrlo vrijedna viška baština uslijed niza okolnosti i bila i jest podložna oštećivanju i osipanju. Stručnjaci Arheološkog muzeja u Splitu, koji rukovode i daljnjim istraživanjima, nalaze se pred odgovornim i nimalo lakim zadacima. Poželimo im da ih izvrše s istim sjajnim ishodom s kakvim su poduzeli pripremanje izložbe.

Prikaz se može zaključiti konstatacijom da se i početak i kraj protekle sezone u Muzejskom prostoru u neku ruku našao pod znakom antičke baštine hrvatskog terena, s dvaju udaljenih dijelova jadranske obale. Može biti da je to bio slučaj, koji svakako rječito govori da raspoložemo vrijednim spomeničkim blagom iz antičkog razdoblja. Bilo bi mnogo ljepše da je to posljedica čvrste koncepcije, pa da u Muzejskom prostoru na isti način doskora sretnemo i nalaze s drugih područja, npr. sisačkog, osječkog, varaždinskog, zadarskog, solinskog . . . Teško je prestati nabrajati i u okvirima same Hrvatske. Pomisli li se na mogućnosti međurepubličke suradnje, mogao bi Muzejski prostor od serije takvih izložbi stvoriti kontinuiranu višegodišnju izložbu jugoslavenske antičke baštine. Uopće nema sumnje u to da bi to bio pothvat dostojan visoke razine materijala koji ova ustanova od samog početka odabire da ga prikaže javnosti.

Bruna Kuntić-Makvić